

कर्माणि स्वर्ग्यः पंथा इति चेत्तर्हि कथं मे मत्समक्षं मर्त्यं वा कर्माणि चिक्रे प्राज्ञः स्वर्गाधिप इति शेषः अतस्तानि स्वर्ग्याण्येवेति भावः मंत्रसिद्धानि मंत्रैः प्रकाशितानि ॥ १३ ॥ आत्मानमिति दृढवादी दृढनिश्चयः पुमान्यथात्मानं इति एति गुणाभाव आर्षः यद्वेवतारूपं जानीते अयमहमस्मि सांबशिव इति तथैवेह लोके शास्त्रे वा सिद्धिस्तत्तदेव तादात्म्यरूपा इष्यते तं यथा यथोपासते तथेतः प्रेत्य भवतीति श्रुतेः अथागमो यांयां देवतां निराहृतस्यास्तस्यास्ताद्भावाव्यमनुभवतीति स्थितेऽथ तत्र कतिप्रकारा सिद्धिरित्यत आह मासेति माघादिभिर्मसैः शुद्धैरर्धमसैः शिशिरादिभिर्ऋतुभिश्च आदित्यमार्गप्राप्तिरूपा एका सिद्धिः क्रममुक्तिस्थानभूतब्रह्मलोकावाप्तिफला तथा आवावणादिभिर्मसैः कृष्णैरर्धमसैः वर्षादिभिर्ऋतुभिः शशिमार्गप्राप्तिरूपा द्वितीया सिद्धिः पुनरावृत्तिस्थानभूतस्वर्गलोकावाप्तिफला तथा मार्गद्वयानपेक्षा आध्यात्मिकमाधिभौतिकं वा विमुक्तमुपासीनानां देहांते तारकब्रह्मावाप्तिरूपा तृतीया सद्योमुक्तिफला तथा च श्रुतयः स एतान् ब्रह्मगमयति न स पुनरावर्तते इति तथा एतमेवाध्यानं पुनर्निवर्तते इति तथा त्रिहंजतोः प्राणेषूष्ममाणेषु रुद्रस्तारकं ब्रह्म व्याचष्टे येनासावमृती भूत्वा मोक्षी भवतीति चक्रमेण ज्ञेयाः ॥ १४ ॥ ईहंत इति तदिदं आदित्यशशितारकात्मकं सिद्धि त्रयं कर्म संज्ञितं कर्म फलत्वेनाभिहितं ईहंते कामयन्ते सर्वभूतानि तस्मात्कर्माधिकारस्थानं गार्ह

कर्माणि वैदिकान्यस्य स्वर्ग्यः पंथास्त्वनुत्तमः ॥ कथं मे सर्वकर्माणि मंत्रसिद्धानि चिक्रे ॥ १३ ॥ आत्मानं दृढवादीति तथा सिद्धिरिह ष्यते ॥ मासार्थमासाकृतव आदित्यशशितारकं ॥ १४ ॥ ईहंते सर्वभूतानि तदिदं कर्म संज्ञितं ॥ सिद्धिर्क्षेत्रमिदं पुण्यमयमेवाश्रमो महान् ॥ १५ ॥ अथ ये कर्मनिर्दंतो मनुष्याः कापथंगताः ॥ मूढानामर्थहीनानां तेषामेनस्तु विद्यते ॥ १६ ॥ देववंशान्पितृवंशान् ब्रह्मवंशांश्च शाश्वतान् ॥ संत्यज्य मूढावर्तते ततो यांस्त्यश्रुतीपथं ॥ १७ ॥ एतद्वोस्तु तपोयुक्तं ददामीत्यृषिचोदितं ॥ तस्मात्तत्तद्व्यवस्थानंतपस्वितप उच्यते ॥ १८ ॥

स्थमेव सिद्धिर्क्षेत्रपुण्यश्चायमाश्रमो महान् ॥ १५ ॥ अन्यथा दोषमाह अथेति निर्दंतः निर्दांकृत्वा कापथं तदुक्तं त्यागमार्गं ये गतास्तेषां एनः पापं विद्यते ॥ १६ ॥ आदित्यशशितारकाख्यसिद्धि त्रयानां देदुर्गतिमाह देवेति वंश इव वंशोर्चिरादिपर्वोपेतत्वान्मार्गः देववंशो देवयानमार्गः तथा पितृवंशः पितृयानमार्गः ब्रह्मवंशो ब्रह्मावाप्तिमार्गः तत्प्राप्त्युपायबहुत्वात्पत्येकं बहुवचनं एषां त्यागेन अश्रुतीपथं क्षुद्रदं दंशूकादियोनियांति श्रुतीतिर्दध्यर्मां ॥ १७ ॥ एतत्कर्मवोयुष्माकमस्तु तच्च तपोयुक्तं उपासनायुक्तं उपासनाचात्र द्विविधा अध्यात्मं अधियज्ञं च तत्र यज्ञांगेऽश्वादौ विराट्दृष्टिरूपा वा अश्वस्य मेधस्य शिर इत्यादिना विहितां त्या आद्यात्ब विमुक्तोपासनासो विमुक्तोपास्य इत्युपक्रम्य कतमच्चास्य स्थानं भ्रुवोर्घ्राणस्य च यः संधि रित्यादिना विहिता एतेन द्विविधाप्युपासनाकर्म समुच्चितैव कर्तव्येति दर्शितं किं भूतं एतत्कर्म ददामीति क्रषिणामंत्रेण चोदितं तथा चेद्ब्रह्मकर्मकांडे देहिमेददामिति इति देवतोद्देशेन द्रव्यत्यागरूपं दानं कुरु भुञ्ज्याहं पुत्रपशुवर्गादिकं फलं दास्यामीति मंत्रार्थः यस्मादेवं तस्मात्तत्तत्तत्र तत्र मार्गे व्यवस्थानं निष्ठापूर्विका स्थितिस्तु देवतपस्विनांतप उच्यते तान्यत्कायशोषणादि ॥ १८ ॥